

Jerzy Jendrośka

Ekoloji Ekspertiza və OVOS sistemlərinin mövcud olduğu ölkələrdə ƏMTQ və SEQ sxemləri üzrə qanunvericilik islahatı ilə əlaqədar mövcud çətinliklər

Espo Konvensiyası və onun Strateji Ekoloji Qiymətləndirmə ilə bağlı protokolunun Azərbaycanın milli qanunvericiliyində tətbiqi

2 Mart, 2015

Bakı, Azərbaycan

EaPGREEN
Partnership for Environment and Growth

Programme carried out with the financial assistance of the European Union

Mündəricat

- Çətinliyin yaranma mənbəyi
- Nəzərə alınması vacib olan məsələlər
- Ənənəvi model ilə əlaqədar qərarlar
- Müxtəlif ölkələrdə qanunvericilik üzrə islahata yanaşmalar
- Gələcək üçün təkliflər

Çətinliyin yaranma mənbəyi –Espoo və Orxus Konvensiyası anlayışı

- Qərb sistemi olan ƏMTQ anlayışına əsaslanan
 - bazar iqtisadiyyatı üçün hazırlanmış
 - səmərəli şəkildə tərtib olunmuş inkişafa nəzarət mexanizmini nəzərə almaq
- Prosesual yönümlü və prosedurlara əsaslanan
- Səlahiyyətli orqanların üzərinə düşən öhdəliklər

–OVOS/ekspertiza anlayışı

- Şərqi Avropa, Qafqaz və Mərkəzi Asiyada OVOS/ekspertiza sistemləri ənənələri
 - mərkəzidən planlaşdırılmış iqtisadiyyat üçün hazırlanmışdır.
- İki bir-birindən ayrı hüquqi rejimlər
 - OVOS - hazırlayanın məsuliyyəti
 - Ekspertiza(lar) - müxtəlif agentliklərin məsuliyyəti

Nəzərə alınması vacib olan məsələlər

- Əhatə olunan fəaliyyətlər
- Qiymətləndirmənin əhatə dairəsi
- Tənzimləyici nəzarət
- İctimai iştirak
- Son qərar
- Espoo Konvensiyasının icrası

Əhatə olunan fəaliyyətlər

- Ekspertiza tələb edən çoxsaylı fəaliyyətlərin siyahısı və nəzəri olaraq geniş olan tənzimləyici nəzarət
 - Espoo Əlavə I-də əhatə olunan daha çox fəaliyyətlər
- Adətən yalnız inşaat/tikinti aparılan yerlərdə olan fəaliyyətlər
 - Heç bir meşələrin qırılması (və ya meşələrin salınması) işlərinin aparılmaması
 - heç bir intensiv quşçuluq və ya donuzçuluq fəaliyyətinin olamaması

Qiymətləndirmənin əhatə dairəsi

- heç bir fərdi araşdırmanın olamaması (adətən)
- aydın tələblərin olmaması
 - „məlumatlarda və qeyri- müəyyənliklərdə boşluqlar”
 - yerləşmə ilə bağlı alternativlər
- praktikada qiymətləndirilən alternativlərin məhdud əhatə dairəsi

Tənzimləyici nəzarət

- 2 ayrı proses
 - OVOS
 - Ekspertiza
- Ekspertiza mərhələsində müstəqil nəzarət mexanizmi
 - ekoloji, sanitariya və s
 - bəzi ölkələrdə birləşdirilmiş ekspertiza
- Vahid “səlahiyyətli orqan” ın olmaması
 - bütünlükdə prosedur üçün məsuliyyət
 - “son qərar”

İctimai iştirak

- **OVOS mərhələsi**
 - tərbitçinin məsuliyyəti
 - bildiriş və dinləmələr üçün heç bir aydın prosedurun olmaması
 - ƏMTQ sənədləşməsinin məhdudluğu
 - praktikada ictimai iştirak əvəzinə təbliğatla kifayətlənməsi
- **Ekspertiza**
 - yalnız icbari olmayan „ictima iştirak“
 - praktikada heç bir ictimai məsləhətləşmənin olmaması
 - nəticələrin nəzərə alınması üçün aydın tələblərin olmaması

Son qərar

- Yekun son qərarın olmaması
 - Qərarı kim qəbul edir?
 - Hansı hüquqi çərçivəyə əsaslanır?
- Son qərarın əhəmiyyəti –
 - Yekun OVOS Hesabatının qüvvəyə minməsi üçün şərtlər?
 - mülahizələr və imtina səbəbləri
- “OVOS” un nəticələrinin nəzərə alınması ilə əlaqədar dəqiq, aydın tələblərin olmaması
- Bunu elan etmək tələbinin olmaması

Transsərhəd prosedur

- Araşdırma
 - araşdırma üçün heç bir dəqiq araşdırma mexanizminin olmaması
 - prosedura sonradan cəlb olunan səlahiyyətli orqanlar
- Aydın transsərhəd prosedurun olmaması
 - mənbə Tərəf olduqda (kim, necə və nə zaman bu barədə bildiriş göndərir?)
 - Təsirə məruz qalan tərəf (buna görə kim məsuliyyət daşıyır?)
 - Espoo Konvensiyası birbaşa tətbiq olunur?
- Araşdırmanın olmaması
- OVOS Bəyanatı və OVOS Hesabatı qarşılaşdırılması
- „Yekun qərar”ın olmaması

Hasil olunan nəticələr

- OVOS/ekspertiza sistemləri ilə Espoo və Orxus Konvensiyalarının tələbləri arasında konseptual ziddiyyətlər
- İcraat Komitəsi və Orxus Uyğunluq Komitəsində təkrar olunan hallar riski
- Sistemativ yanaşmaya tələbat

Müxtəlif ölkələrdə qanunvericilik islahatına yanaşmalar

- Yanaşmalar
 - Ekspertizanın ləğv edilməsi və tamamilə yeni ƏMTQ/SEQ sisteminin tətbiqi üçün müəyyən addımların atılması
 - Ekspertiza ilə müasir ƏMTQ/SEQ sisteminin birləşdirilməsi
- Qanunvericilik texnikaları
 - Həm ƏMTQ/SEQ, həm də ekspertizanı əhatə edən yeni qanun
 - ƏMTQ və SEQ üzrə ayrı-ayrı qanunlar
 - Mövcud qanunlara düzəlişlər

Təkliflər

- Araşdırma mexanizmi
 - İcbari Espoo bildirişi üçün layihələrin siyahısı
- OVOS-a cəlb edilən ətraf-mühit üzrə səlahiyyətli orqanlar
 - Niyyət Bəyannaməsi
 - Fərdi araşdırma/tədqiqat
 - İctimai iştirak
- ƏMTQ üzrə sənədləşdirmə

Təkliflər

- „Yekun qərar” anlayışının aydın şəkildə izahı
- Səlahiyyətli orqanların aydın və dəqiq şəkildə təyinatı
 - Espoo Konvensiyası çərçivəsində müqavilələr
 - yekun qərarın hazırlanması
- Prosedurlar (Tərəflərin ayrı-ayrılıqda üzərinə düşən vəzifələr)
 - mənbə Tərəf kimi
 - təsirə məruz qalan Tərəf

Ümumi təlimat

- Transsərhəd Konteksdə Ətraf Mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsi Konvensiyasına Tərəflər İclası (ECE/MP.EIA/2014/2) tərəfindən qəbul edilən Şərqi Avropa, Qafqaz və Mərkəzi Asiya ölkələrində dövlət ekoloji ekspertizası çərçivəsində Konvensiya və ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi arasında uyğunluğun artırılması üzrə Ümumi Təlimat